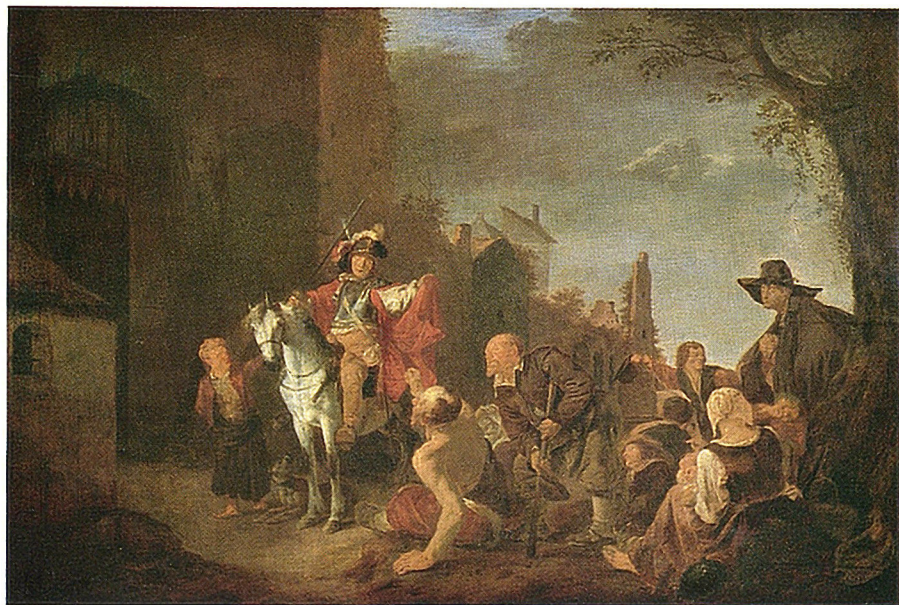

augustus '72

Kunstwerk van de maand

In het kader van de tentoonstelling „Van Willibrord tot Wereldraad”, welke het Aartsbisshoppelijk Museum in en met medewerking van het

Centraal Museum van 12 augustus tot 16 oktober 1972 organiseert, zijn door het Centraal Museum aansluitend een drietal zalen ingericht met schilderijen die een religieus onderwerp uitbeelden. Het hier afgebeelde kunstwerk is een van deze schilderijen en in de genoemde periode te bezichtigen.

MAERTEN STOOP

(± 1620-1647):

St. Maarten te midden
der armen, paneel,

58 x 86 - 2e kwart

17e eeuw.

Sch.cat 1952 no. 272.

Vanaf de vroege Middeleeuwen kende de verering van Sint Maarten een grote verspreiding en populariteit. Talrijke kerken in ons land zijn aan deze heilige bisschop van Tours toegewijd. In Utrecht is Sint Maarten niet alleen de patroonheilige van de Dom - ook wel de Sint Maartenskerk geheten - maar tevens de beschermheilige van de stad. Vandaar talrijke afbeeldingen van deze heilige op zaken die verband houden met de geschiedenis van de stad Utrecht. Zo bijvoorbeeld op de door Joost van Atteveldt in 1648 vervaardigde voorstelling van „Vier burgers met de stadsbanier" (sch.cat. 1952 no. 368B).

Sint Maarten, patroon van de bedelaars, kan op twee manieren worden voorgesteld: enerzijds als bisschop, met een gans als attribuut of met een bedelaar aan zijn voeten of anderzijds als militair te paard, zijn mantel met zijn zwaard halverend om deze aan de geknielde bedelaar te schenken.

Op die laatste manier heeft Maerten Stoop de heilige, in borstkuras en met een stalen helm met veren op het hoofd, te midden van een groep armen, kreupelen en gebrekkigen voorgesteld. Op de rechter helft van het schilderij zit onder een boom een gezin, waarvan een der zonen zijn blinde vader bij de mantel grijpt om hem naar de heilige te leiden.

Op de linker achtergrond is een stadspoort weergegeven met de ruïne van een muur en er achter enige daken uitstekend.

Over de kunstenaar Maerten Stoop is weinig met zekerheid bekend. Hij zou omstreeks 1620 te Rotterdam geboren zijn en is te Utrecht in 1647 - op vrij jonge leeftijd dus - overleden. Het is niet uitgesloten dat de voorstelling van Sint Maarten op dit schilderij een zelfportret van de schilder is. Zou dit misschien verband houden met zijn voornaam Maerten?

De toneelmatige en decorachtige achtergrond, evenals het plechtige en statische in de op zijn schimmel gezeten edele Sint Maartens-figuur, die met een grootse beweging zijn mantel als een draperie open houdt, steekt schril af tegen de miserabele figuren, die zo uit het dagelijks leven van de 17e eeuw moeten gegrepen zijn.

Op deze wijze is dit schilderij, dat bovendien opvalt door zijn degelijke compositie, zijn verfijnde tekenwijze en geraffineerd koloriet een prachtig voorbeeld van Utrechtse realistische schilderkunst in de 17e eeuw.